

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาและมาตรการในการป้องปรามในกรณีที่เกี่ยวข้อง ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

จากการที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการค้นคว้าแนวทางการป้องปรามสื่อมวลชนในกรณีละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ในบทที่ 1 2 และ 3 เห็นว่าประเทศไทยยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการที่สื่อมวลชนละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนยังขาดความรับผิดชอบต่อผู้ถูกนำเสนอข่าว โดยสามารถแยกสภาพปัญหาได้ดังนี้

4.1 ปัญหาในการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของสื่อ

ปัจจุบันการเผยแพร่ข่าวสารไปสู่ประชาชนมีความรวดเร็วและกว้างขวางเนื่องจากการพัฒนาของระบบเทคโนโลยีและการสื่อสารมีการพัฒนา และมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม โดยตัวกลางที่จะนำเสนอข่าวสารสู่ประชาชนที่สำคัญได้แก่ สื่อมวลชน ซึ่งสื่อมวลชนจะนำเสนอข่าวสารให้ประชาชนทั้งภาพ เสียง และข้อเท็จจริงประกอบ โดยสื่อมวลชนมีอิสระในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างเต็มที่โดยปราศจากการแทรกแซงซึ่งเป็นไปตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 35 ซึ่งบัญญัติผู้ที่ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ โดยการทำงานของสื่อจะเป็นไปอย่างอิสระโดยสื่อไม่มีสิทธิ์ที่จะนำเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นที่ไม่ใช่เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล โดยสิทธิความเป็นอยู่ของบุคคลได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 32 หลักในมาตราดังกล่าว คือ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคล หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์จะทำได้โดยมีข้อยกเว้นในกรณีที่ไม่มีความจำเป็นหรือในกรณีที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะเท่านั้น สื่อมวลชนแต่ละประเภทมีลักษณะ และคุณสมบัติที่แตกต่างกัน จึงมีความพร้อมหรือความสามารถที่จะแสดงบทบาทหน้าที่ ในขอบเขตที่แตกต่างกันด้วยบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนโดยรวมๆ ที่สำคัญสรุปได้ดังนี้ คือ การเสนอข่าว การเสนอความ

คิดเห็น ให้ความบันเทิง ให้การศึกษา การประชาสัมพันธ์ และโฆษณา สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็น ผู้ให้ข่าวสารที่มีสาระและความเป็นจริงต่อประชาชน ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม วัฒนธรรม ข่าวที่ให้นี้ต้องมีความเป็นจริงหรือเชื่อว่าให้ข่าวด้วยความบริสุทธิ์ใจว่าเป็นความจริง ถ้าหากสื่อมวลชนให้ข่าวที่ไม่มีความเป็นจริงหรือไม่บริสุทธิ์ใจแล้วอาจก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ ในขณะที่เดียวกันก็จะก่อให้เกิดผลเสียแก่บุคคลหรือกลุ่ม บุคคลอื่นที่เป็นส่วนรวมได้ตลอดถึงประเทศชาติบ้านเมือง โดยเฉพาะการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยประชาชนจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อเข้าร่วมทาง การเมืองอย่างถูกต้องและอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง โดยสื่อมวลชนจะทำหน้าที่เป็นผู้ให้ ความรู้และข้อคิดเห็นต่าง ๆ แก่ผู้อ่าน ผู้ชม และผู้ฟัง เพราะสื่อมวลชนจะต้องให้ข่าวความรู้ ข้อคิดเห็น หรือข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่สอดแทรกลงไปในเรื่องพร้อมๆ กันไป สำหรับความรู้และ ข้อคิดเห็นต่างๆ นี้อาจจะเป็นเรื่องการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมควบคู่กันไป สื่อมวลชนจะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางการติดต่อระหว่างรัฐบาลและประชาชน สื่อมวลชนจะเป็น ผู้ติดตามเหตุการณ์เสนอข่าวสาร ทิศนะทางการเมือง เพื่อให้ผู้อ่านได้ข้อมูลในการตัดสินใจอย่าง เพียงพอ เกี่ยวกับการดำเนินนโยบายของรัฐบาลหรือนักการเมือง ในขณะที่เกี่ยวกับประชาชนก็เสนอ ความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับการเมืองไปสู่รัฐบาลโดยผ่านสื่อมวลชนได้

ปัจจุบันในประเทศไทยมีหน่วยงานที่สำคัญในการควบคุมสื่อมวลชนได้แก่คณะกรรมการ กิจการกระจายเสียงการ โทรทัศน์แห่งชาติ (กสทช.) แต่หน้าที่หลักของกสทช.จะเป็นหน้าที่ทั่วไปใน การวางระบบและแผนผังรายการในการออกอากาศ รวมทั้งการกำหนดเกณฑ์ในการรับชมของ ประชาชน และแม้จะมีพระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียงและ โทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็น บทบัญญัติที่กำหนดมาตรการการเยียวยาผู้เสียหายในกรณีที่สื่อมวลชนออกอากาศเป็นเท็จหรือ ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลไว้ แต่ในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวก็ยังไม่มีการป้องปรามและมาตรการ ทางอาญาที่ใช้ในการป้องปรามสื่อมวลชนเพื่อไม่ให้มีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลไว้อย่างเป็น รูปธรรม ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีเพียงข้อกำหนดจริยธรรมของสื่อมวลชนเท่านั้น ไม่มีการวาง หลักเกณฑ์หรือข้อกำหนดอย่างชัดเจนในการป้องปรามการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของสื่อมวลชน ไว้แต่อย่างใด จากปัญหาดังกล่าวจึงเห็นได้ว่าเมื่อการทำหน้าที่ของสื่อที่มีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ของประชาชน ผู้ได้รับความเสียหายจึงต้องนำคดีขึ้นฟ้องร้องต่อศาลในความผิดฐานหมิ่นประมาท ตามประมวลกฎหมายอาญาเพียงทางเดียว โดยไม่มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียน ปัญหาที่เกิดจากการที่สื่อมวลชนละเมิดสิทธิความเป็นอยู่ส่วนบุคคลแต่อย่างใด

4.2 ปัญหาในการควบคุมสื่อเพื่อไม่ให้ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

มาตรการการควบคุมสื่อของประเทศไทย โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ มีเพียงแต่มาตรการในการเยียวยาผู้เสียหายที่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพหรือชื่อเสียงสิทธิในครอบครัวหรือสิทธิความเป็นอยู่ส่วนบุคคล โดย กสทช. มีเพียงมาตรการเพื่อที่จะดำเนินการกับสื่อมวลชนที่การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล สิทธิเสรีภาพชื่อเสียง ตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 โดยมอบหมายให้คณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการ คำว่า คณะกรรมการตามที่ กสทช. ให้ดำเนินการกำกับให้ดูแล คือ สภาวิชาชีพของสื่อมวลชน ซึ่งมีปัญหาว่าสภาวิชาชีพสื่อมวลชนยังไม่มีองค์กรกลางที่จะมากำกับดูแลการกระทำผิดของสื่อมวลชนทุกแขนง อันเป็นเหตุให้ไม่สามารถที่จะป้องปรามการละเมิดสิทธิของประชาชน แต่สื่อบางชนิดที่รวมกลุ่มกันในงานของตน เช่น การรวมกลุ่มของสภาวิชาชีพนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย แต่ก็ยังประสบปัญหาในการบังคับใช้ ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภานักหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2551 เนื่องจากองค์กรวิชาชีพไม่มีสถานะใดๆ ในกฎหมาย จึงไม่มีอำนาจในการลงโทษ (Sanction) ผู้ประกอบวิชาชีพที่กระทำการขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้น เนื่องจากองค์กรเหล่านี้ ไม่ใช่สภาวิชาชีพหรือคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพที่ได้รับอำนาจตามกฎหมาย นอกจากองค์กรวิชาชีพไม่มีอำนาจให้คุณ ให้โทษแก่สมาชิก สมาชิกที่ถูกตัดสินว่าทำผิดมาตรฐานจริยธรรม ก็สามารถที่จะไม่ต้องปฏิบัติตามคำตัดสินดังกล่าว และลาออกจากองค์กรวิชาชีพได้ และคณะกรรมการองค์กรวิชาชีพหลีกเลี่ยงการตัดสินชี้ผิดถูก เพราะเป็นผู้ประกอบการสื่อด้วยกัน

ปัจจุบันสื่อมวลชนได้รวมกลุ่ม ออกจัดตั้งเป็น สมาคม องค์กร ฯลฯ โดยสมาคมเหล่านั้นเรียกเรื่องถึงสื่อมวลชนกำกับดูแลตนเอง โดยนำมาตรการกำกับดูแลสื่อมวลชนของประเทศไทยมาเป็นแม่แบบ ซึ่งประเภท โดยมีประเด็นพิพาทเรื่องคณะกรรมการ โดยมองว่าคณะกรรมการที่มีหน้าที่กำกับดูแลสื่อมวลชนจะต้องไม่มีข้าราชการของรัฐเข้ามาอยู่ในชุดคณะกรรมการ โดยมองว่ารัฐอาจเข้ามาเป็นการแทรกแซงสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าว ถึงแม้อ้างว่าเป็นสภาวิชาชีพสื่อมวลชนก็ตาม เมื่อเกิดปัญหาละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ในกรณีสื่อหมิ่นประมาทผู้เสียหายทำให้ผู้เสียหายส่วนใหญ่ใช้สิทธิในทางศาล คือดำเนินคดีดำเนินคดีอาญาฐานหมิ่นประมาท แต่ในกรณีจะได้รับการเยียวยา ตามมาตรา 40 ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 นั้น จะต้องร้องเรียนต่อคณะกรรมการ วิชาชีพสื่ออื่น ๆ เป็นผู้ดำเนินการ เมื่อคณะกรรมการวิชาชีพสื่อ

ได้ดำเนินการตามที่คุณเสียหายร้องเรียนเรียบร้อยแล้ว คณะกรรมการวิชาชีพ จะต้องรายงานผลการดำเนินการมายัง กสทช.

เทียบกับต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ และ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จะมีองค์กรกลางในทำหน้าที่ในการรับเรื่องร้องเรียนในมีที่มีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของสื่อทุกชนิด โดยไม่มีการแบ่งประเภทของสื่อ ทั้งนี้เพื่อเป็นการง่ายต่อการควบคุมและป้องปรามสื่อ ทั้งยังเป็นการอำนวยความสะดวกต่อผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของสื่อด้วย

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการร้องเรียนสื่อมวลชน

ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการร้องเรียนสื่อมวลชนในประเทศไทยจึงยังไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่ชัดและยังไม่มีองค์กรกลางที่ทำหน้าที่ในการรับเรื่องร้องเรียน เป็นเหตุให้ผู้เสียหายจากการถูกสื่อมวลชนละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งต่างจากประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี หรือแม้กระทั่งสหรัฐอเมริกา ประเทศเหล่านี้มีองค์กรกลางที่มากำกับดูแลสื่อมวลชนทุกแขนงทำหน้าที่ตรวจสอบและกำหนดลงโทษผู้กระทำการฝ่าฝืนในเรื่องของสิทธิของผู้ถูกนำเสนอข่าว ตัวอย่าง เช่น ประเทศอังกฤษ มีกระบวนการและขั้นตอนในการรับเรื่องร้องเรียนไว้ชัดเจน การรับเรื่องร้องเรียนตามมาตรา 52 Communications Act 2003 ผู้ถูกละเมิดสามารถร้องเรียนโดยตรงไปยังสถานีโทรทัศน์ที่ออกอากาศหากผู้ร้องเรียนไม่พอใจผลการตอบรับของสถานีโทรทัศน์หรือไม่รับคำชี้แจงผู้ร้องเรียนสามารถส่งเรื่องมายังองค์กรกลาง Ofcom โดยระบุเรื่องร้องเรียน รายละเอียดผู้ร้องโดยสามารถส่งข้อร้องเรียนได้สามช่องทางได้แก่ทางไปรษณีย์ ผ่านทางเว็บไซต์ หรือข้อความผ่านเครื่องมือสื่อสาร

1. เมื่อรับเรื่องร้องเรียนแล้วการประเมินข้อร้องเรียนเบื้องต้นองค์กรกลางจะติดต่อไปยังผู้ร้องเรียนขอข้อมูลเพิ่มเติมและมีอำนาจเรียกขอเทปรายการจากสถานีโทรทัศน์
2. สอบสวนเรื่องร้องเรียน ระหว่างการสอบสวนบุคคลหรือหน่วยงานที่คิดว่าได้รับผลกระทบสามารถขอเข้าร่วมในการสอบสวนได้
3. การทบทวนคำตัดสิน ผู้ร้องเรียนหรือสถานีโทรทัศน์สามารถร้องขอให้มีการทบทวนคำตัดสินได้ภายใน 10 วัน
4. การลงโทษ แม้ Ofcom มีอำนาจสั่งโทษตามกฎหมาย แต่ Ofcom จะไม่ดำเนินการลงโทษจนกว่าจะได้พยานหลักฐานที่ชัดเจน และสถานีโทรทัศน์ที่ได้มีโอกาสชี้แจงเหตุผลและขั้นตอนในการพิจารณา มีกระบวนการที่เคร่งครัดเป็นไปตามแนวทางขององค์กร

4.4 ปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของสื่อ

ปัจจุบันการกำกับดูแลตนเองขององค์กรวิชาชีพขาดประสิทธิภาพในการดำเนินการเนื่องด้วยองค์กรวิชาชีพไม่ต้องการให้รัฐเข้ามากำกับดูแล โดยกลัวว่ารัฐจะเข้ามาแทรกแซงประเด็นด้านเสรีภาพของสื่อมวลชน ทำให้องค์กรวิชาชีพไม่มีประสิทธิภาพในการบังคับผู้กระทำการละเมิดกรณีที่สื่อมวลชนละเมิดสิทธิส่วนบุคคลหรือเป็นกรณีที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกนำเสนอข่าวในวงกว้าง เนื่องจากการนำเสนอข่าวเผยแพร่ไปวงกว้าง ทำให้ประชาชนรับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารได้ที่เป็นเท็จ ย่อมส่งผลกระทบต่อมายังผู้ถูกนำเสนอข่าว ซึ่งมาตรการของประเทศไทยที่จะคุ้มครองผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ยังขึ้นอยู่กับองค์กรวิชาชีพ

ในกรณีที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวโดยเผยแพร่ภาพใบหน้าชื่อบุคคลหรือสถานที่อาศัยของผู้ถูกนำเสนอข่าว ซึ่งในสหพันธ์สาธารณชนเยอรมนี มีการกำหนดชัดเจนของเรื่องความยินยอมของผู้ถูกนำเสนอข่าว โดยการยินยอมนั้นจะไม่ใช่เป็นการยินยอมโดยปริยาย แต่จะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดยผู้ถูกนำเสนอข่าวมีอำนาจในการตัดสินใจที่จะกำหนดการเผยแพร่หรือไม่เผยแพร่ภาพของตนในที่สาธารณะ หรือแม้กระทั่ง เมื่อมีภาพใบหน้าหรือภาพที่ระบุตัวตนของบุคคลได้ สื่อมวลชนจะต้องรับความยินยอมจากบุคคลนั้นๆ ก่อน แต่ถ้าในกรณีภาพผู้เสียชีวิตจะต้องได้รับความยินยอมจากญาติผู้เสียชีวิตก่อนที่จะเปิดเผยได้ ซึ่งประเทศไทยยังไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจนในการได้รับความยินยอมจากผู้ถูกนำเสนอข่าว ก่อนที่จะนำข้อมูลหรือภาพส่วนบุคคลไปเผยแพร่ เพราะในบางครั้งข้อมูลหรือภาพของบุคคลไม่ได้มีเนื้อหาสาระที่สำคัญในการนำเสนอข่าว กรณีที่เกิดขึ้นในสหพันธ์สาธารณชนเยอรมนี ที่มีเหตุการณ์เพลิงไหม้บ้านซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเนื้อหาสาระสำคัญของข่าวจะมีเพียงแค่ภาพเพลิงไหม้บ้านแต่ในการเสนอข่าวผู้สื่อข่าวได้เผยแพร่ภาพของผู้ประสบภัยที่ยืนร้องไห้ซึ่งต่อมา หน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมสื่อมวลชนได้ มีความเห็นว่าภาพผู้ประสบภัยดังกล่าวไม่ได้มีความสำคัญเชื่อมโยงกับข่าวนั้นและเป็นภาพที่ก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานในความเป็นอยู่ของบุคคลซึ่งจะเผยแพร่ไม่ได้หากไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ประสบภัย

ในประเทศอังกฤษ หากสื่อมวลชนฝ่าฝืนความยินยอมหรือละเมิดสิทธิส่วนบุคคล โดยองค์กรกลาง (Ofcom) ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแล และมีมาตรการในการลงโทษดังนี้ สิ่งไม่ให้นำเผยแพร่รายการซ้ำอีก ออกคำสั่งมาให้เผยแพร่รายการ ให้มีการแก้ไขหรือออกอากาศแถลงการณ์เพื่อชี้แจงตามที่องค์กรกลาง (Ofcom) กำหนด ลงโทษปรับ ระยะเวลาของใบอนุญาต และยกเลิกใบอนุญาต ซึ่งประเทศไทยยังมีได้มีมาตรการที่จะบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ